

Új magyar óvodák, bölcsődék Erdély-szerte

Mintegy száz új oktatási intézmény épül vagy újul meg magyar állami támogatással

Erdély-szerte gőzerővel beindult a magyar állam által támogatott bölcsőde- és óvodaprogram. Szórványvidéken a hatóságok által helyel-közzel hátráltatott építkezések késhetnek ugyan, de a program bevallott célja megvalósul: az alapoktól erősíti meg a magyar nyelvű oktatást.

A Kárpát-medencei óvoda- és bölcsődefejlesztő programnak immár a harmadik hulláma is beindult, amióta a magyar kormány 2016 novemberében meghirdette az utóbbi évek egyik legnagyobb külföldi beruházását. A program első számú kedvezményezettje Erdély, ahol jelenleg 54 új óvoda és bölcsőde épül zöldmezős beruházásként, illetve további 50 oktatási intézményt újítanak fel és látnak el korszerű berendezéssel.

A legtöbb kész tervvel – mintegy harminccal – az Erdélyi Református Egyházkerület pályázott, elsősorban szórványvidéki településeken, de bekapcsolódott a programba a többi történelmi magyar egyház is. A Romániai Magyar Pedagógus Szövetség egy igényfelmérés alapján tetemes összeget pályázott arra, hogy állami tulajdonban levő óvodákat többtucatnyi helyszínen szereljenek fel és bővítsenek ki a magyar gyerek számára.

Nagyvárosokban óriási a túljelentkezés

Horváth Anna Kolozsvár volt alpolgármestere, az RMDSZ önkormányzatokért felelős alelnöke (portrékon) az Erdélyi Református

FOTÓ: BIRÓ ISTVÁN

tus Egyházkerület óvoda- és bölcsődefejlesztési projektmenedzsmentjében segít. Noha a beruházások többsége a polgármesteri hivatalokban vár engedélyeztetésre, már van sikertörténetnek számító átadott óvodájuk és bölcsődéjük Déván, de más településeken is elkezdődött az építkezés.

„Amikor a gyerekvállalás kérdéséről vagy a rossz demográfiai helyzetről beszélünk, a városokban rendszerint szembetaláljuk magunkat a hiányzó bölcsődei ellátással. A két székely megye kivételével Erdély valamennyi, magyarok lakta városában visszatérő gond a magyar bölcsődei helyek

hiánya vagy kis száma. Aki az egy-két éves gyerek felügyeletét nem tudja megoldani nagyszülőkkel vagy méregdrága bébiszitterrel, az igen nehéz helyzetbe kerül, mert egy idő után vissza kell térnie a munkahelyére.” Horváth Anna szerint ez a gyakran elhangzó szülői panasz talált meghallgatásra Magyarországon. A bölcsőde- és óvodaprogram egy csomagban indult: falvakon elsősorban korszerű magyar óvodákra van szükség, míg városban, illetve a nagyvárosok szomszédságában található „alvófalvakban” bölcsődékre mutatkozik nagyobb igény.

A rendszerváltás után a bölcsődei rendszer összeomlott. Míg 1989-ben országosan 96 ezer bölcsődei helyet jegyeztek, addig 2017-ben ezek száma 16 ezerre csökkent. Ez manapság Bukarest, Kolozsvár és néhány más nagyváros választékát jelenti. Kolozsvár volt alpolgármesterének, Horváth Annának az érdeme, hogy a kincses városban létrehozta a magyar bölcsődei csoportokat. A városvezetéssel kötött egyezség szerint 2012 óta a Kolozsvár területén indul minden újabb bölcsődében magyar csoport is létesül. „Magyar szülők számára elképzelhetetlen, hogy a beszélni még alig tudó gyerekeket eleve román csoportba írassák. Annak idején ezt sikerült megértetnem a polgármesterrel” – magyarázza. Országos viszonylatban tehát Kolozsvár jól áll a bölcsődei helyek terén, de ez csak a látszat, hiszen a bölcsődei igazgatóságok évente mintegy ötszáz szülőt kell vizsaszautasítania a városban, akkora a túljelentkezés az 1200 helyre. Ennél azonban sokkal rosszabb a helyzet Erdély többi nagyvárosában.

Elkerülnek a párhuzamosságokat

A szociáldemokrata kormány napin nagyon szép bölcsőde- és óvodafejlesztő programja van. A két éve elfogadott tervből egyelőre azonban egyetlen bölcsődét sem építettek. Horváth szerint ugyanaz a helyzet, mint az autópálya-építés esetében: túl nagy a bürokrácia, és évekre telik, amíg az állami finanszírozású program beindul. Addig is a helyi önkormányzatok nem ülnek tétlenül, hanem helyi forrásokból próbálják enyhíteni a bölcsődei helyek hiányát, a szűkös pénzügyi lehetőségek azonban eleve gátat szabnak a nagyobb méretű beruházásoknak. Ilyen körülmények között

FOTÓ: BARABÁS ÁKOS

Megvalósul a magyar állam erdélyi programja. A szórványban is erősíti a magyar nyelvű oktatást

a magyar kormány által támogatott több milliárd forintos program megváltásként érkezett az erdélyi magyar közösség számára. Az RMDSZ nemrég megszavazott törvénytervezete a kötelező óvodai oktatásról helyzetbe hozza az új magyar óvodák és bölcsődék létesítését is, hiszen immár törvény szavatolja, hogy az iskolai rendszerben hivatalosan elfogadott fejkvótát kiterjesztik az oktatás legalsóbb szintjeire is.

„A bölcsődék szigorú normatívakkal és nagy költségvetéssel működő intézmények. Ezt nem lehet központi forrástámogatás nélkül az önkormányzatokra átruházni. A törvény új helyzetet teremt, így a magyar állam által támogatott bölcsődei és óvodai beruházások működtetését a fejkvótarendszer alapján mindenhol sikerül helyi szinten megoldani” – fogalmaz Horváth Anna.

Az Erdély-szerte beindult program minden helyszínen nagy körültekintést és helyismeretet igényel. A programban részt vevő történelmi magyar egyházak sehol nem akarnak párhuzamos rendszert létesíteni és fenntartani. Óvoda csak ott jöhet létre, ahol erre szülői igény van, amit a településen már működő tanügyi intézmény alkalmazottaival is egyeztetnek. Jó példa erre a bánffyhungyadi eset, ahol sanyarú körülmények között négy magyar óvodai csoport működik a kalotaszegi kisvárosban. A református egyház telkén épülő új ingatlanba kerül három meglévő óvodai csoport, illetve az újonnan induló bölcsőde. Mindezt idejében végigbeszélték minden érdekelt féllel, így a helyi közösség az ügy mellé állt.

A körültekintő munka és az alapos helyismeret azért is fontos, mert a szórványoktatás címén Erdély-szerte megerősített iskolák és szórványközpontok több telepü-

lésen ellenérzéseket váltottak ki a gyerekhaláztatás miatt, ami kisebb közösségekben egy-egy összevont osztály megszűnésével járt.

A vegyes házasságokban élők is megcélozza

A program elsődleges célja Erdély szórványvidékeinek támogatása. Horváth Anna úgy látja, a modell sikeres lehet a vegyes házasságokba születő gyerekek ideédesgetésében is. „Számukra a többségi kultúra elérhető karnyújtásnyira van, a kisebbséghez tartozó szülő nyelve, kultúrája azonban csak úgy szereshető meg, ha a gyerek magyar oktatási intézménybe jár”

A program célja Erdély szórványvidékeinek támogatása. Horváth Anna szerint a modell sikeres lehet a vegyes házasságokba születő gyerekek ideédesgetésében is.

– fogalmaz az RMDSZ-politikus. Olyan családokban, ahol az édesanya román, visszatérő problémaként fogalmazódik meg, hogy ki fog a gyerekekkel tanulni. Mivel az édesapák elfoglaltabbak, sokszor az a döntés születik, hogy a gyerekek inkább román tagozatra járnak, hogy az anya otthon segíteni tudjon neki. Az erdélyi program kivitelezői úgy látják, hogy a szép és jó körülmények között működő magyar bölcsőde maga után vonja, hogy az óvodáskorba érő gyereket is ugyanabba az intézménybe írassák, majd magyar elemibe kerüljen. Ehhez az kell, hogy a magyar elemi osztályokban mindenhol biztosítani lehessen a délutáni foglalkoztatást, így a szülő nyugodt lehet, hogy a gyerek délután 4–5 óráig nemcsak biztonságban van, hanem a házi feladatait is elvégzi. A Déván beindult program azért is számít sikertörténetnek, mert

a helyi román önkormányzat minden szempontból támogatta a magyar elképzelést, és a magyar szülők nagy örömmel fogadták a beruházást. Hasonló megoldást keresnek Désen is, ahol a magyar oktatás súlyos gondokkal küzd – szinte a végnapjait éli –, ezért a megmentésére új stratégiát dolgoztak ki a bölcsődétől a középiskoláig minden helyi érdekelt fél bevonásával. Hasonló települések sajnos már szép számmal vannak Erdélyben, több helyen évek óta tűzoltó munka folyik. A helyi magyar oktatás folyamatosságához szórványvidéken immár elengedhetetlen az óvoda- és bölcsődeprogram megvalósítása.

Hatósági kekeckedés

A romániai hatóságok nem fogadták tapsviharral a programot – magyarázza Horváth Anna. Ez elsősorban abban nyilvánul meg, hogy szórványvidéken nehezen születnek meg a helyi önkormányzat által láttaozott építési engedélyek, a hatóságok betűről betűre betartják az ide vágó normatívákat. Még akkor is, ha a magyar finanszírozás új óvodák és bölcsődék minőségben és berendezésben messze fölötte állnak a legtöbb hazai oktatási intézménynek. Horváth Anna szerint ezen siránkozni felesleges, ezeket a harcokat meg kell vívni. Önkormányzatért felelős országos alelnökként elengedhetetlennek tartja, hogy a helyi magyar tanácsosok teljes mellszélességgel kiálljanak a program mellett.

MAKKAY JÓZSEF